

Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda – Crynodeb Archwilio Blynyddol 2025

Dyddiad cyhoeddi: Chwefror 2026

Cynnwys

Cynnwys	2
Rhagair	4
Cipolwg ar eich archwiliad	6
Archwilio canfyddiadau cyfrifon	8
Canfyddiadau archwilio perfformiad	10
Ansawdd archwilio	14
Rhagor o wybodaeth	15

Mae'r ddogfen hon wedi'i pharatoi fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol, Swyddfa Archwilio Cymru na staff Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn unrhyw atebolrwydd o ran unrhyw ddibyniaeth neu ddefnydd arall o'r ddogfen hon gan unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn ei swyddogaeth unigol, neu unrhyw ddefnydd gan unrhyw drydydd parti.

Os hoffech ragor o wybodaeth, neu os ydych angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau mewn fformat a/neu iaith arall, cysylltwch â ni dros y ffôn ar 029 2032 0500, neu anfonwch e-bost at swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English

Rhagair

Adrian Crompton

Archwilydd
Cyffredinol Cymru

Mae'n bleser gennyf fy Grynoded Archwilio Blynnyddol ar gyfer Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda (y Bwrdd Iechyd). Mae'n crynhoi prif ganfyddiadau fy ngwaith archwilio yn 2025 a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddais farn ar a oedd y cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol ac a roddodd farn wir a theg, ym mhob agwedd faterol, ac a yw gwariant ac incwm wedi'u defnyddio at y dibenion a fwriadwyd ac yn unol â'r awdurdodau sy'n eich llywodraethu.

Mae fy nhîm archwilio hefyd wedi asesu a yw'r Bwrdd Iechyd wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, ac wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Wrth wneud hynny, mae fy nhîm archwilio wedi ymgymryd â'm gwaith asesu strwythuredig blynnyddol ac wedi adolygu gwasanaethau gofal wedi'i gynllunio, gwasanaethau gofal brys ac argyfwng a threfniadau blaenoriaethu buddsoddiad cyfalaf. Fel y nodir yn fy nghynllun archwilio, mae'r adolygiadau hyn wedi'u cynnal yn unol â safonau Sefydliad Rhyngwladol y Goruchaf Sefydliadau Archwilio (INTOSAI).

Ar adeg cyhoeddi'r crynodeb hwn, cafodd y Bwrdd Iechyd ei ddwysáu i Lefel 3 ar gyfer perfformiad gofal a chanlyniadau wedi'u cynllunio o dan drefniadau cynyddu ac ymyrraeth Llywodraeth Cymru. Cafodd hefyd ei ddwysáu i Lefel 4 ar gyfer cyllid, strategaeth a chynllunio, a gofal brys ac argyfwng, gwasanaethau bregus a pherfformiad a chanlyniadau heintiau a gafwyd gan ysbytai.

Mae'r canfyddiadau archwilio manwl ar gyfer pob un o'm hadolygiadau wedi'u nodi yn yr adroddiadau priodol y mae fy nhîm archwilio wedi'u cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg drwy gydol y flwyddyn.

Mae'r adroddiadau archwilio perfformiad ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#) ac mae dolenni pellach ar gael yn y crynodeb.

Dylid rhannu'r Crynodeb Archwilio Blynyddol gyda'r Bwrdd. Yna byddaf yn rhoi'r crynodeb ar gael i'r cyhoedd ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Hoffwn estyn fy niolchgarwch i staff y Bwrdd Iechyd am eu cymorth a'u cydweithrediad drwy gydol fy archwiliad.

Cipolwg ar eich archwiliad

Derbynais y cyfrifon drafft yn unol â'r dyddiad cau statudol ar 2 Mai 2025. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a'r papurau gwaith yn dda.

Cyn y dyddiad cau statudol o 30 Mehefin 2025, cyhoeddais farn wirioneddol a theg heb gymhwysterau, a barn rheoleiddrwydd cymwysedig. Cyhoeddais hefyd adroddiad sylweddol ar y cyfrifon.

Nid oedd unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro yn y cyfrifon. Nid oedd unrhyw faterion arwyddocaol eraill i'w hadrodd.

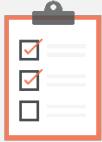

Canfu fy ngwaith archwilio perfformiad fod gan y Bwrdd Iechyd Fwrdd effeithiol a threfniadau llywodraethu corfforaethol cadarn i oruchwylio ei ddefnydd o adnoddau. Mae trefniadau rheoli ariannol yn cael eu cryfhau ond nid yw'r Bwrdd Iechyd yn dal i allu dangos cydbwysedd ariannol yn y tymor byr neu ganolog.

Mae cynnydd yn cael ei wneud i leihau rhestrau aros dewisol ond mae mwy i'w wneud. Mae perfformiad gofal brys ac achos brys yn parhau i fod yn bryder ac yn cael ei effeithio'n andwyol gan oedi wrth ryddhau o'r ysbyty.

Gwnaeth fy nhîm archwilio sawl argymhelliad i'r Bwrdd Iechyd sy'n canolbwyntio ar gryfhau cynllunio gwasanaethau, rheoli risg, rheolaethau ariannol a digidol, a chymorth trawsnewid, wrth wella goruchwyliaeth, llywodraethu clinigol, ac effeithlonrwydd gweithredol i wella gofal cleifion a chynaliadwyedd system.

Mae rhywfaint o waith heb ei wneud o hyd o'm Cynllun Archwilio dyddiedig Ebrill 2025. Mae fy nhîm yn disgwyl cwblhau'r rhan fwyaf o'r gwaith hwn erbyn mis Mawrth 2026.

Archwilio canfyddiadau o'r cyfrifon

Mae paratoi cyfrifon blynyddol yn rhan hanfodol o ddangos stiwardiaeth arian cyhoeddus. Mae'r cyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y sefydliad ac yn nodi ei asedau net, costau gweithredu net, enillion a cholledion, a llif arian. Mae fy archwiliad blynyddol o'r cyfrifon hynny yn rhoi barn ar a yw'r cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol ac yn rhoi golwg wir a theg, ym mhob agwedd sylweddol, a'r defnydd priodol ('rheoleiddrwydd') o arian cyhoeddus.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau wrth archwilio'r cyfrifon yn fy nghyhoeddiadau [Datganiad o Gyfrifoldebau](#), sydd ar gael ar wefan [Archwilio Cymru](#).

Cyflwynwyd y cyfrifon drafft i'w harchwilio ar 2 Mai 2025. Roedd hyn yn unol â'r dyddiad cau o 2 Mai 2025 a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a gyflwynwyd i'w harchwilio yn dda.

Fy marn archwilio

Rhaid i mi adrodd materion sy'n codi o fy ngwaith i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu i'w hystyried cyn i mi gyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Adroddais y materion hyn yn fy Adroddiad Archwilio Cyfrifon i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg ar 22 Mehefin 2025 a'r Bwrdd ar 26 Mehefin 2025.

Gwir a theg

Gwnaed nifer fach o newidiadau i'r cyfrifon drafft sy'n deillio o fy ngwaith archwilio. Nid oedd unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro ac nid oedd unrhyw faterion arwyddocaol eraill i'w hadrodd.

Nid oedd fy ngwaith yn nodi unrhyw wendidau materol mewn rheolaethau mewnol (fel sy'n berthnasol i'm harchwiliad), ac ni wnes unrhyw argymhellion.

Daeth i'r casgliad bod cyfrifon y Bwrdd Iechyd wedi'u paratoi'n briodol ac yn gywir yn sylweddol a chyhoeddi barn archwilio ddigymhwysu arnynt.

Rheoleiddrwydd

Caniateir i'r Bwrdd Iechyd dderbyn incwm ac ysgwyddo gwariant mewn ffyrdd sy'n dilyn y rheolau a osodwyd gan yr awdurdodau sy'n ei lywodraethu. Lle nad yw Bwrdd Iechyd yn cyflawni cydbwysedd ariannol, mae ei wariant yn fwy na'i bwerau i wario ac felly mae'n rhaid i mi gymhwyso fy marn rheolaidd.

Ni chyflawnodd y Bwrdd Iechyd gydbwysedd ariannol ar gyfer y cyfnod o dair blynedd a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025, yr wyf yn credu ei fod y tu allan i'w bwerau i wario, felly rwyf wedi cyhoeddi barn gymwys ar reoleiddrwydd y trafodion ariannol yng nghyfrifon 2024-25 y Bwrdd Iechyd. Roedd y sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn yn ddiffyg o £24.139 miliwn. Cyfrannodd hyn ynghyd â'r alldro ar gyfer y ddwy flynedd flaenorol at sefyllfa ddiffyg tair blynedd o £148.998 miliwn.

Ochr yn ochr â'm barn archwilio, rhoddais adroddiad sylweddol ar gyfrifon y Bwrdd Iechyd i dynnu sylw at y methiant i gyflawni cydbwysedd ariannol a'r methiant i gael cynllun tair blynedd cymeradwy.

Cyfrifon Cyfan y Llywodraeth

Fe wnes i hefyd adolygiad o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan. Daeth i'r casgliad bod y wybodaeth cydgrynhoi gwrthbarti yn gyson â sefyllfa ariannol y Bwrdd Iechyd ar 31 Mawrth 2025 a bod y ffurflen wedi'i pharatoi yn unol â chyfarwyddiadau'r Trysorlys.

Canfyddiadau archwilio perfformiad

Asesiad strwythuredig

Edrychodd fy nhîm ar ba mor dda y mae'r Bwrdd Iechyd yn cael ei lywodraethu ac a yw'n gwneud y defnydd gorau o'i adnoddau.

Canfyddais fod y Bwrdd Iechyd yn dal i fod wedi ymrwymo'n gryf i dryloywder y cyhoedd ac yn parhau i gael trefniadau llywodraethu da. Mae yna hefyd drefniadau cryf i oruchwyllo risg, perfformiad, ansawdd gwasanaeth a diogelwch ac argymhellion archwilio.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn adnewyddu ei strategaeth hirdymor ac mae'n parhau i gael trefniadau goruchwyllo da ar gyfer datblygu a chyflawni cynlluniau a strategaethau corfforaethol. Mae'n bwrw ymlaen â'i Gynllun Gwasanaethau Clinigol, er bod y cynllun ar hyn o bryd yn cwmpasu ei wasanaethau mwyaf bregus yn unig.

Mae sefyllfa ariannol y Bwrdd Iechyd yn dal i fod yn bryder, gyda diffyg diwedd blwyddyn 2025–26 a ragwelir o £28.3 miliwn. Mae cyflawni'r targed cynilo hefyd yn profi'n heriol. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwella diffyg ei gynllun agoriadol o £31.5 miliwn ac mae'n cymryd camau i wella'r sefyllfa ddiffyg ymhellach a chyflawni cynaliadwyedd ariannol erbyn 2028–29.

Fe wnes i ddau argymhelliad yn canolbwyntio ar:

- egluro'r broses 'Rhybuddio, Cyngori a Sicrhau' a ddefnyddir i ddwysáu ac adrodd i'r Bwrdd; a
- diweddarau Dangosfwrdd Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd.

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithredu pum argymhelliad eithriadol ers fy adroddiad asesu strwythuredig diwethaf. Mae un argymhelliad sy'n ymwneud ag adolygu amcanion lles yn parhau i fod ar y gweill.

Rheoli gofal wedi'i gynllunio

Edrychodd fy nhîm ar y cynnydd y mae'r Bwrdd Iechyd yn ei wneud wrth fynd i'r afael â'i heriau gofal arfaethedig a lleihau ei ôl-groniad rhestr aros.

Canfyddais fod y Bwrdd Iechyd bellach yn gwneud cynnydd da wrth fynd i'r afael â'i aros hiraf ond mae angen gwneud mwy i sicrhau gwasanaethau diagnostig a therapi amserol. Mae'r galw am atgyfeirio yn cynyddu, ac mae angen i'r Bwrdd Iechyd gytuno ar gynllun cynaliadwy yn ariannol ac yn glinigol i ddiwallu anghenion cleifion presennol ac yn y dyfodol. Mae angen i'r Bwrdd Iechyd hefyd fynd i'r afael â'i aneffeithlonrwydd gwasanaeth a chryfhau ei ddull o nodi ac adrodd ar niwed sy'n deillio o oedi mewn mynediad at ofal.

Fe wnes i chwe argymhelliad yn canolbwyntio ar:

- cynllunio gwasanaeth;
- cymorth rhaglen ar gyfer trawsnewid gwasanaethau;
- rheoli risg i ddarparu gofal wedi'i gynllunio;
- monitro effaith cyllid ychwanegol;
- cwblhau argymhellion o adolygiadau cynhyrchiant allanol; ac
- rheoli risgiau clinigol sy'n gysylltiedig ag aros hir.

Llif cleifion allan o'r ysbyty

Edrychodd fy nhîm ar ba mor dda y mae'r Bwrdd Iechyd a'i bartneriaid awdurdodau lleol yn sicrhau rhyddhau cleifion allan o'r ysbyty yn amserol. Wrth wneud hynny, edrychodd fy nhîm hefyd ar y cynnydd a wnaed gan y Bwrdd Iechyd wrth fynd i'r afael â'm hargymhellion cynllunio rhyddhau 2017.

Canfyddais, er bod llif cleifion yn agwedd allweddol ar gynlluniau ar draws partneriaid, mae nifer uchel o ollyngiadau oedi yn parhau i effeithio'n negyddol ar wasanaethau gofal brys ac achosion brys, gan gynnwys trosglwyddo ambiwlans ac amseroedd aros adrannau brys. Mae cymhlethdod cynyddol y galw, cyfyngiadau capasiti, a gwendidau yn y broses gynllunio rhyddhau i gyd yn rhwystrau allweddol i lif cleifion mwy effeithiol. Mae partneriaid yn deall yr angen i yrru gwelliannau, ond mae angen mwy o weithredu i sicrhau'r gwelliannau cynaliadwy sydd eu hangen.

Canfyddais hefyd fod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd araf wrth fynd i'r afael â'r argymhellion blaenorol a wnes i i helpu i wella cynllunio rhyddhau.

Fe wnes i 16 o argymhellion newydd, ac mae 14 ohonynt yn berthnasol i'r Bwrdd Iechyd. Roedd y rhain yn canolbwyntio ar:

- cynllunio galw a chapasiti;
- datblygu ac ymgorffori polisïau;
- gwella ansawdd cadw cofnodion ac atgyfeiriadau;
- gwella gweithio amlddisgyblaethol;
- gwella'r defnydd o lolfeydd gollwng;
- rhannu gwybodaeth;
- datblygu cynlluniau gweithredu; ac
- gwella craffu.

Rheoli galw brys ac argyfwng

Edrychodd fy nhîm ar ba mor dda mae'r Bwrdd Iechyd yn rheoli'r galw am ofal brys ac argyfwng i leihau pwysau diangen ar y system.

Canfyddais fod newidiadau i wasanaethau gofal brys ac argyfwng yn arwain at rai gwelliannau mewn rheoli galw, gyda chefnogaeth cynlluniau rhesymol a goruchwyliaeth effeithiol. Fodd bynnag, mae perfformiad gwael mewn meysydd gan gynnwys oedi trosglwyddo ambiwlans yn parhau, ac mae angen cryfhau ymgysylltiad staff a chleifion i helpu i lywio a llunio gweithgareddau gwella.

Fe wnes i 14 o argymhellion yn canolbwyntio ar:

- data galw a chapasiti;
- trefniadau cyllido, gan gynnwys effaith cronfeydd ychwanegol;
- cyfeirio gwasanaethau ac alinio gwybodaeth gwasanaeth;
- goruchwyllo a chraffu ar gynlluniau a pherfformiad;
- monitro cydymffurfiaeth â chanllawiau cenedlaethol;
- adborth cleifion a staff; ac
- mynediad at wybodaeth i gleifion.

Blaenoriaethu Buddsoddiad Cyfalaf

Edrychodd fy nhîm ar ba mor dda mae'r Bwrdd Iechyd yn blaenoriaethu ei wariant cyfalaf a'i fuddsoddiad i'w helpu i gyflawni ei amcanion strategol.

Canfyddais fod gan y Bwrdd Iechyd ymagwedd effeithiol at flaenoriaethu cyfalaf gyda threfniadau goruchwyllo da ar gyfer ei gynllun buddsoddi cyfalaf a gymeradwywyd gan y Bwrdd.

Fe wnes i un argymhelliad yn canolbwyntio ar y rhestr offer meddygol.

Mae gwaith archwilio perfformiad yn dal i fynd rhagddo

Ar adeg adrodd, roedd yr adolygiadau canlynol o Gynllun Archwilio 2025 yn dal i fynd rhagddo yn y Bwrdd Iechyd:

- trawsnewid digidol
- Gwasanaethau Canser
- Rheoli ystadau
- Gwasanaethau Radioleg
- cleifion allanol dilynol.

Ansawdd archwilio

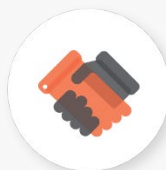
Mae ein hymrwymiad i ansawdd archwilio yn Archwilio Cymru yn llwyr. Rydym o'r farn bod ansawdd archwilio yn golygu cael pethau'n iawn y tro cyntaf.

Rydym yn defnyddio model tair llinell sicrwydd i ddangos sut rydym yn cyflawni hyn. Rydym wedi sefydlu Pwyllgor Ansawdd Archwilio i gydgyssylltu a goruchwyllo'r trefniadau hynny. Rydym yn gwneud ein gwaith yn destun craffu annibynnol gan Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr ac mae ein Cadeirydd y Bwrdd yn gweithredu fel cyswllt i'n Bwrdd ar ansawdd archwilio. Os hoffech ragor o wybodaeth, gweler ein [Hadroddiad Ansawdd Archwilio 2024](#).

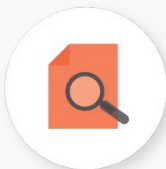
Ein Pobl

- Dewis y tîm cywir
- Defnyddio arbenigwyr
- - Goruchwyliaeth ac adolygu

Trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd archwilio Dewis y tîm cywir

- Plattform archwilio
- Moeseg
- Canllawiau
- Diwylliant
- Dysgu a datblygu
- Arweinyddiaeth
- Cymorth technegol

Sicrwydd annibynnol

- Adolygiadau Ansawdd Allanol
- Adolygiadau â thema
- Adolygiadau oer
- Dadansoddiad o wraidd y problem
- Adolygiad gan gymheiriaid
- Pwyllgor Ansawdd Archwilio
- Monitro allanol

Rhagor o wybodaeth

Mae gan Archwilio Cymru amrywiaeth o adnoddau i gynorthwyo'r gwaith o graffu ar gyrff cyhoeddus Cymru, ac i'w cynorthwyo i barhau i wella'r gwasanaethau y maent yn eu darparu i bobl Cymru.

Ewch i'n gwefan i ddarganfod:

Ein cyhoeddiadau sy'n trafod ein gwaith archwilio mewn cyrff cyhoeddus.

Gwybodaeth am ein gwaith sydd ar y gorwel a'n blaenraglen waith ar gyfer archwilio perfformiad.

Offer data a ffeithluniau i'ch helpu i ddeall tueddiadau gwario cyhoeddus yn well.

Manylion ein gwaith Arfer Da a digwyddiadau gan gynnwys rhannu arferion a gwybodaeth sy'n dod i'r amlwg o'n gwaith archwilio.

Ein cylchlythyr sy'n rhoi diweddariadau rheolaidd i chi ar ein gwaith archwilio gwasanaethau cyhoeddus, arferion da, a digwyddiadau.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.